

PROJEKT

WÓJT
Jarosław Budka

UCHWAŁA NR
RADY GMINY LUBARTÓW

z dnia

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024 - 2026.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 i 1572) oraz art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177, 742 i 743, 858, 1572) Rada Gminy Lubartów uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024 – 2026, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Kierownik Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
mgr Jolanta Gryzio

Radca Prawny
mgr Grażyna J...
2024.12.06.

PROJEKT

Załącznik do Uchwały Nr
Rady Gminy Lubartów
z dnia

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024 - 2026

Spis Treści:

- I. Wprowadzenie**
- II. Podstawy prawne działań w Programie**
- III. Zadania gminy w zakresie wspierania rodziny**
- IV. Charakterystyka problemów i podejmowanych działań w gminie Lubartów**
- V. Część programowa**
 - 1. Cele programu zadania i wskaźniki realizacji**
 - 2. Adresaci programu**
 - 3. Realizatorzy programu**
 - 4. Czas realizacji i finansowanie zadań w programie**
 - 5. Zakładane efekty realizacji programu**
 - 6. Monitoring i ewaluacja programu**

I. Wprowadzenie

„ Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiece nad dziećmi i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami”

Powyższy zapis preambuły ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje naczelną zasadę realizacji programu jaką jest współpraca wszystkich podmiotów i instytucji działających w obszarze wspierania rodziny. Rodzina jest najmniejszą a jednocześnie najważniejszą częścią życia społecznego. To podstawowa grupa społeczna, na której opiera się całe społeczeństwo. Rodzina jest naturalnym środowiskiem wychowawczym zapewniającym prawidłowy rozwój wszystkich jej członków.

Podstawowe funkcje rodziny jako grupy społecznej:

1. Prokreacyjna – mająca na celu podtrzymanie ciągłości rodziny,
2. Ekonomiczna –polegająca na dostarczaniu rodzinie dóbr materialnych niezbędnych do przeżycia,
3. Opiekuńcza –której celem jest zapewnienie członkom rodziny opieki,
4. Wychowawcza (socjalizacyjna) –polegająca na przygotowaniu nowego pokolenia do życia społecznego, w tym kulturalnego, religijnego, rekreacyjnego,
5. Stratyfikacyjna – gwarantująca członkom rodziny określony status życiowy, wyznaczająca im przynależność do określonej klasy czy wartości społecznej.

Do prawidłowego funkcjonowania rodziny niezbędne jest spełnienie wszystkich funkcji. Jako najważniejszą wskazuje się jednak rolę wychowawczą, której prawidłowe spełnienie decyduje o tym, że mamy zdrową rodzinę będącą miejscem gdzie rozwija się poczucie własnego „ja”, przekazującą wartości, normy i zasady współżycia w społeczeństwie, zapewniającą rozwój i wzrastanie każdego członka, w tym także rodziców. Skuteczność oddziaływań wychowawczych, która zagwarantuje dziecku prawidłowy rozwój i wychowanie zależy od czynników tkwiących w środowisku rodzinnym. Do najważniejszych z nich należą:

1. Świadomość wychowawcza rodziców,
2. Atmosfera w rodzinie, charakteryzująca się poczuciem więzi, umiejętności współżycia i współdziałania, wzajemnym szacunkiem i zrozumieniem,
3. Umiejętności organizowania procesu wychowania w rodzinie,
4. Umiejętność łączenia wychowania w rodzinie z innymi formami oddziaływania wychowawczego.

Bardzo ważnym jest zatem aby rodzina jako środowisko wychowawcze funkcjonowała prawidłowo stanowiąc wzorzec odniesienia dla dziecka. Dziecko bowiem w przyszłości swoje umiejętności nabyte w domu rodzinnym przeniesie na świat zewnętrzny. Z rodziny dziecko czerpie i kształtuje swój stosunek do świata, ludzi, pracy, nauki, wartości moralnych. Dziecko poprzez proces identyfikacji z rodzicami przyjmuje wzorce osobowe, prezentowane przez nie w dorosłym życiu. Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcjonalną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych.

W rodzinach, które nie realizują prawidłowo swoich funkcji występują trudności, które mogą być spowodowane czynnikami: zewnętrznymi, np. bezrobociem, chorobą, niepełnosprawnością, tkwiącymi w samej rodzinie, np. uzależnieniami, przemocą, przestępczością, zaniedbywaniem obowiązków, brakiem umiejętności opiekuńczo-wychowawczych. Rodzina szczególnie oddziałuje na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycji, ukierunkowując jego aktywność i postępowanie na całe życie. Może skutecznie przeciwdziałać niekorzystnym zjawiskom zarówno w okresie dzieciństwa, jak i w okresie dojrzewania młodzieży.

Dzieci dorastające w dysfunkcyjnych rodzinach nabywają nieprawidłowe wzorce funkcjonowania, co odzwierciedla się negatywnie na całym społeczeństwie.

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, z uwzględnieniem zasady pomocniczości.

Prowadzenie działań profilaktycznych, wspierających dziecko w rodzinie jest formą najbardziej optymalną i skuteczną. Praca z rodziną biologiczną w przypadku gdy zaistniała konieczność umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, ma na celu jak najszybszy powrót dziecka do rodziny. Działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny wskazane są zarówno ze względów społecznych, jak i ekonomicznych, gdyż służą obniżeniu kosztów gminy związanych z pobytem dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Podstawowe pojęcia występujące w Programie:

1. **Rodzina Dysfunkcyjna** (dysfunkcjonalna)–to taka, która nie spełnia swoich funkcji. Poprzez zaburzone relacje, zasady, role czy komunikację, nie zapewnia swoim członkom możliwości zdrowego i pełnego funkcjonowania,
2. **System pieczy zastępczej**– to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadku niemożności

sprawowania opieki i wychowania przez rodziców a obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

3. **Rodzina zastępcza**– to rodzina, która tymczasowo bądź na stałe opiekuje się i wychowuje dzieci osierocone lub których rodzice nie są w stanie zapewnić opieki i wychowania. Rodzina ta pełni funkcję rodziców zastępczych bez zrywania więzi z rodziną biologiczną dziecka. Rodziny zastępcze dzielimy na:
 - 1) spokrewnione– tworzone przez małżonków lub osoby, niepozostające w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej, będące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka,
 - 2) niezawodowe– tworzone przez małżonków lub osoby, niepozostające w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej, niebędącymi wstępnymi lub rodzeństwem dziecka,
 - 3) zawodowe, w tym zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne– tworzone przez małżonków lub osoby, niepozostające w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej, niebędącymi wstępnymi lub rodzeństwem dziecka.
4. **Asystent rodziny**– to osoba, która przez pewien czas wspiera rodzinę, aby w przyszłości samodzielnie potrafiła pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania dzieci. Termin ten został wprowadzony od słowa „asysta”, które jest określeniem osoby towarzyszącej komuś, współobecnej, pomagającej, będącej w pogotowiu. Asystent rodziny towarzyszy rodzicom w wprowadzaniu zmian w swoim myśleniu, zachowaniu oraz otoczeniu, koniecznych do tego, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i prawidłowemu rozwojowi dzieci.
5. **Rodzina Wspierająca**– to taka, która przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w:
 - 1) opiece i wychowaniu,
 - 2) prowadzeniu gospodarstwa domowego,
 - 3) kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.
6. **Rodzinny Dom Dziecka**- ośrodek wychowawczy dla osieroconych lub pozbawionych opieki rodzicielskiej dzieci oraz młodzieży do 18 roku życia, który jest zorganizowany w naturalnych rodzinach zastępczych, w przystosowanych domach rodzinnych

II. Podstawy prawne działań w Programie.

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r.
2. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
3. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004r o pomocy społecznej

5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r o przeciwdziałaniu przemocy domowej
6. Ustawa z dnia 26 października 1982r o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r o przeciwdziałaniu narkomanii
8. Ustawa z dnia 11 lutego 2026 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci
9. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy
10. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty
11. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie
12. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Lubartów.

III. Zadania gminy w zakresie wspierania rodziny

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wójt zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

1. Analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
2. Wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
3. Rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
4. Podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
5. Pomocy w integracji rodziny;
6. Przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
7. Dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie:

1. pracy z rodziną;
2. Pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i z aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa, że do zadań własnych gminy należy:

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,
2. Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,

3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych przez:
 - 1) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - 2) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - 3) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci,
4. Finansowanie:
 - 1) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - 2) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego,
5. Współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej odpowiednio:
 - 1) 10 % w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy,
 - 2) 30 % w drugim roku pobytu dziecka,
 - 3) 50 % w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
6. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
7. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Oprócz ww. zadań własnych gmina realizuje zadania zlecone z zakresu administracji rządowej wynikające z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny, zgodnie z wytycznymi przekazywanymi przez wojewodę .

IV. Charakterystyka problemów i podejmowanych działań w Gminie Lubartów

Dane o sytuacji demograficznej i społecznej

W Gminie Lubartów według stanu na 31 grudnia Na koniec 2023 r. liczba mieszkańców Gminy Lubartów wynosiła 12 107 osób (mieszkańcy stali i czasowi). w tym 5 832 kobiet i 5 794 mężczyzn. Liczba mieszkańców gminy w ciągu ostatnich trzech lat zwiększyła się.

Największą liczbę mieszkańców w gminie stanowią osoby będące w wieku produkcyjnym. Najmniej liczną grupę mieszkańców stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym. Gmina Lubartów ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -35. W 2023 roku na terenie gminy urodziło się 92 dzieci, a zmarło 127 osób.

Jednocześnie z analiz wynika, że liczba ludności gminy systematycznie wzrasta. Wynika to z dodatniego salda migracji wewnętrznej – więcej osób osiedla się na pobyt stały w gminie z innych miejscowości, niż się z niej wyprowadza. Ma to związek z atrakcyjnym położeniem gminy w sąsiedztwie miasta Lubartów.

Stopa bezrobocia w gminie Lubartów jest zbliżona do stopy bezrobocia dla powiatu i wynosi ok. 12,5%.

Według stanu na 31 grudnia 2023 r. w gminie Lubartów odnotowano 421 osób zarejestrowanych w Urzędzie Pracy w Lubartowie, z których:

1. 227 osób długotrwale pozostających bez pracy
2. 76 osób uprawnionych do zasiłku
3. 224 osoby w przedziale wiekowym 31-49 lat.

Do grup mających trudności w uzyskaniu zatrudnienia można zaliczyć w szczególności:

1. Młodzież (brak doświadczenia zawodowego lub niechęć do podejmowania aktywności zawodowej)
2. Kobiety (niskie wykształcenie i mała aktywność zawodowa wynikająca z pełnionych funkcji wychowawczych bądź niemożność utrzymania zatrudnienia z uwagi na problemy w łączeniu pracy zawodowej z obowiązkami domowymi, opieką nad dziećmi, wspieraniem ich w nauce)
3. Osoby z niepełnosprawnością (najczęściej bez rejestracji w PUP, rzadko znajdują zatrudnienie na stanowiskach przystosowanych do ich ograniczeń)

Do infrastruktury społecznej gminy należy między innymi:

- 7 szkół podstawowych,
- 2 przedszkola w tym przedszkole w Skrobowie dla 100 dzieci, wchodzące w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w oraz Niepubliczne Integracyjne Przedszkole „Małego Karola” na 50 miejsc,
- 7 oddziałów przedszkolnych, które dysponują 378 miejscami i zabezpieczają zapotrzebowanie dzieci i rodziców na tego typu usługi. Ponieważ w zasobach gminy nie ma żłobków w części przejmują one także opiekę nad dziećmi w przedziale wiekowym 2,5-3 lat.
- kompleksy sportowo rekreacyjne przy szkołach w Łucce i Skrobowie
- kryty basen sportowy w miejscowości Wólka Rokicka,
- 3 lokale socjalne,
- świetlice przyszkolne i pozaszkolne w filiach GBP.
- wiejskie domy kultury służące między innymi aktywizacji i integracji mieszkańców.

Oferta usług dla dzieci i młodzieży w gminie nie zaspokaja w pełni potrzeb w zakresie liczby aktywnie działających świetlic środowiskowych, socjoterapeutycznych, klubów młodzieżowych, żłobków. Mieszkania socjalne posiadają bardzo niski standard i zły stan techniczny.

Dane o korzystających z pomocy i wsparcia

Pomoc i wsparcie w gminie Lubartów w ramach systemu pomocy społecznej w 2023 roku uzyskało 289 osób, co stanowiło 2,39% wszystkich mieszkańców gminy. Z ogólnej liczby 231 osób otrzymało pomoc w oparciu o decyzję administracyjną, pozostałe objęte były wyłącznie pracą socjalną. W porównaniu do 2022r. łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się o 90 osób i jednocześnie nieco zmniejszyła się liczba rodzin, którym przyznano świadczenie (o 22). Spadek związany był z poprawą sytuacji na rynku pracy i wzrostem dochodów osób i rodzin związanym z podniesieniem wysokości płacy minimalnej i świadczeń

emerytalno-rentowych, przy jednocześnie obowiązującym niskim kryterium dochodowym uprawniającym do pomocy społecznej. Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej (150) stanowiły niemal 51,90% wszystkich beneficjentów. Liczba osób korzystających ze świadczeń wykazana w rozbiciu na przyczyny udzielania pomocy wskazuje, że ubóstwo (29,07%) i bezrobocie (23,88%) podobnie, jak w latach ubiegłych są głównymi powodami udzielania pomocy i wsparcia. Kolejne to: długotrwała lub ciężka choroba – 18,34%, niepełnosprawność – 16,26%, wielodzietność – 6,92%, bezradność w sprawach opiekuńczych – 5,19%. Najmniej osób korzysta z powodu alkoholizmu – (13 rodzin) 4,49%, sytuacji kryzysowej – 4,15%, przemocy domowej (4 rodziny), bezdomności (3 osoby) – relatywnie niski procent tych osób nie odzwierciedla rzeczywistych problemów w tych obszarach, dotyczy jedynie tych osób, którym udzielono pomocy w oparciu o decyzję administracyjną. Analizując powody przyznania pomocy należy mieć na uwadze, że jedna osoba może korzystać z pomocy z kilku powodów, zatem ujęta została w poniższym zestawieniu kilkakrotnie – zgodnie z ilością zgłaszanych przez siebie problemów, najczęściej występujących łącznie.

Wiele rodzin i osób nie radzi sobie z pokonywaniem życiowych problemów m.in. domową przemocą, alkoholizmem, dlatego w obliczu bezradności wzrasta zapotrzebowanie na pracę socjalną i różnego rodzaju poradnictwo.

Od 2012 r. obowiązuje ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w której zadania związane z organizacją systemu pomocy dziecku i rodzinie przypisane zostały wszystkim szczeblom samorządu terytorialnego, jako zadania własne lub zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i podejmowanie zespołu planowanych działań we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami, Policją, instytucjami oświatowymi, organizacjami społecznymi mających na celu przywrócenie zdolności rodziny do wypełniania tych funkcji w gminie Lubartów realizowane jest w ośrodku pomocy społecznej.

W ramach zadań ośrodek w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

1) zatrudnia i organizuje usługi asystenta rodziny, które polegają między innymi na opracowaniu wspólnie z osobami zainteresowanymi katalogu możliwych do uzyskania form wsparcia, podejmowania działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacjach kryzysowych. W 2023 roku zadanie to było współfinansowane w ramach programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej pn. „Program asystent rodziny na rok 2023”- wsparciem objęto 11 rodzin. Koszt Programu to kwota 38.442 złotych, w tym środki własne gminy – 33.280 złotych.

2) współfinansuje pobyt dzieci w pieczy zastępczej, które nie mogą pozostać w rodzinie biologicznej. Koszty, które poniosła gmina w 2023r. dotyczyły wydatków na opiekę i wychowanie w wysokości 10%, 30% oraz 50% i stanowiły kwotę 68.486 złotych. W pieczy zastępczej przebywało 10 dzieci, których ostatnim miejscem pobytu była gmina Lubartów, w tym:

- 1 dziecko przebywało w pieczy instytucjonalnej (Dom Dziecka w Lublinie),
- 8 w rodzinach zastępczych spokrewnionych
- 1 w rodzinie zastępczej niezawodowej.

Inne rodzaje pomocy i świadczeń w szczególności obejmują system świadczeń rodzinnych, którego zasadniczym celem jest finansowe wspieranie rodzin z dziećmi w realizacji ich funkcji

wychowawczej, opiekuńczej i edukacyjnej, stanowią one ważne zaangażowanie państwa w pomoc rodzinom pozostającym w niedostatku. Świadczenia te przysługują obywatelom polskim oraz cudzoziemcom, których status określony jest w ustawie, **jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej** przez okres zasiłkowy, w którym otrzymują świadczenia rodzinne (z wyjątkami określonymi w zapisach prawa) i spełniają wszystkie ustawowe warunki, od których uzależnione jest przyznanie prawa do świadczeń.

Na mocy ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy dostęp do świadczeń rodzinnych, ale też m.in. wychowawczych, rodzinnego kapitału opiekuńczego mają także uchodźcy opuszczający swój kraj po 23 lutego 2022r. w związku konfliktem zbrojnym na tym terytorium. Weryfikacja kryteriów dochodowych uprawniających do świadczeń rodzinnych uzależnionych od dochodu, a także wysokość poszczególnych świadczeń rodzinnych (z wyjątkiem świadczenia pielęgnacyjnego) podlegają weryfikacji co 3 lata, z uwzględnieniem wyników badań progu wsparcia dochodowego rodzin. Ostatnia weryfikacja miała miejsce 1 listopada 2021 r. co oznacza, że kolejna przypadnie w roku 2024.

Świadczeniami rodzinnymi są:

- 1) zasiłek rodzinny,
- 2) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
- 3) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny , świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy,
- 4) zasiłek dla opiekuna jako świadczenie będące realizacją wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 grudnia 2013 r., sygn. akt TK akt K 27/13.
- 5) świadczenie rodzicielskie

Osoba mająca prawo do zasiłku rodzinnego (którego przyznanie uzależnione jest m. in. od spełnienia kryterium dochodowego) może ubiegać się o następujące dodatki z tytułu:

- 1) urodzenia dziecka
- 2) opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego
- 3) samotnego wychowywania dziecka
- 4) wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej
- 5) kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego
- 6) podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania
- 7) rozpoczęcia roku szkolnego

Analiza danych wskazuje na:

1. Wyraźne tendencje malejące w zakresie liczby rodzin uprawnionych do zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami i kosztu realizacji świadczenia – w stosunku do 2017r. spadek beneficjentów niemal o 61,57%; w stosunku do roku 2022 spadek o 26 rodzin i 130.531,46 złotych,
2. Zmniejszenie liczby osób uprawnionych do świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego – na przestrzeni lat ze względu na niespełnianie kryterium dochodowego. W 2023r. z funduszu korzystało 43 osoby na kwotę 232 079 złotych. W odniesieniu do 2019 roku spadek o 17 osób i 98.821 złotych tj. 14,92%,
3. Niską liczbę osób i rodzin uprawnionych do dodatku mieszkaniowego, który przyznawany jest w oparciu o decyzję administracyjną i wypłacany na podstawie

ustawy o dodatkach mieszkaniowych. Dodatek mieszkaniowy jest formą pomocy przeznaczoną dla osób spełniających łącznie poniższe trzy warunki: posiadają tytuł prawny do lokalu; zamieszkują lokale mieszkalne spełniające kryterium metrażowe; spełniają kryterium dochodowe. W 2023r. do dodatku mieszkaniowego uprawnionych było jedynie 8 osób, koszt realizacji zadania – 19.991,39 zł. Niewielkie zainteresowanie tą formą pomocy wynika z niespełniania powyższych kryteriów,

4. Wygaszenie w 2023r. specjalnego zasiłku opiekuńczego - został on wprowadzony jako alternatywa dla opiekunów dorosłych osób niepełnosprawnych. Jest on uzależniony od kryterium dochodowego, które wynosi 764 złotych. Wiele osób straciło do niego prawo z powodu przekroczenia tego progu, lub z przyczyn naturalnych związanych ze zgonem osób wymagających stałej opieki.

Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia

Na terenie gminy Lubartów funkcjonują:

1. **Dom Pomocy Społecznej dla Dorosłych Zgromadzenia Sióstr Felicjanek w Łucce** - jest własnością Zgromadzenia, placówką stacjonarną, przeznaczoną dla 95 kobiet w podeszłym wieku oraz przewlekłe somatycznie chorych.
2. **Ośrodek Rehabilitacyjno – Leczniczy „Geriamed” w Baranówce** - mieści się w specjalnie w tym celu zaprojektowanym i wybudowanym budynku. Jego celem jest zapewnienie całodobowego pobytu i podstawowych świadczeń socjalno-bytowych, jak również najlepszych warunków do zachowania lub odzyskania zdrowia. Ośrodek posiada 35 miejsc, w ciągu roku przebywa w nim ok. 60 osób.
3. **Świetlice opiekuńczo-wychowawcze** – prowadzona przez organizacje pozarządowe na podstawie przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Ich rolą jest wspieranie rodzin w kwestiach wychowawczych, wzmocnienie procesu edukacji i wychowania dzieci i młodzieży poprzez promocję działań prozdrowotnych i profilaktycznych z zakresu min. przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy. Placówka organizuje dzieciom wolny czas oraz rozwija zainteresowania z wykorzystaniem np. gier edukacyjnych i sportowych
4. **Kluby Seniora** – w strukturze OPS funkcjonują 3 KS w Baranówce, Nowodworze i Szczekarkowie, w sposób niesformalizowany działa dodatkowo 5 klubów seniora.
5. **Punkt Konsultacyjny** – funkcjonuje w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pomocą osobom uzależnionym od substancji psychoaktywnych oraz współuzależnionym członkom ich rodzin służą pełniący dyżury psycholog i pedagog.
6. **CENTRUM POMOCY „OTOCZMY TROSKĄ ŻYCIE” IM. KAROLA WOJTYŁY W LISOWIE** - jest wewnętrzną jednostką organizacyjną Kościoła Katolickiego, której misją jest działalność charytatywna, opiekuńcza i społeczna. W ramach Centrum działa **Zakład Rehabilitacji Leczniczej** oraz **Niepubliczne Integracyjne Przedszkole „Małego Karola”**, do którego uczęszcza ok. 50 dzieci.

7. **Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym „AGAPE”** – filia Stowarzyszenia – od 2015 r. działa w Lisowie przy Centrum Pomocy „Otoczmy troską życie”. Zapewnia wsparcie w uzyskaniu bezpłatnej pomocy prawnej, psychologicznej, socjalnej i innych świadczeń osobom pokrzywdzonym przestępstwem.
8. **Stowarzyszenia i Koła Gospodyń Wiejskich** wspierające rozwój lokalnej społeczności i dążące do poprawy jakości i warunków życia mieszkańców
9. **Rada Seniorów** - organ o charakterze konsultacyjnym, doradczym i inicjatywnym wobec władz Gminy Lubartów, z którymi współpracuje we wszystkich obszarach dotyczących osób starszych.
10. **Grupa Wsparcia AA** – działa w miejscowości Skrobów-Kolonia od 2017 roku jej celem jest utrzymanie abstynencji osób z problemem uzależnień oraz innym uzależnionym w osiągnięciu trzeźwości.
11. **Zespół Interdyscyplinarny** – został powołany na mocy Uchwały Rady Gminy Lubartów Nr XLIX/342/23 z dnia 04 sierpnia 2023r. w związku z ustawą z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Zespół realizuje zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, obejmujące pomoc osobom dorosłym, dzieciom i rodzinom w przezwyciężaniu problemów, wspierania działań promocyjnych, informacyjnych oraz programów profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem przemocy, podejmowania działań pomocowych i interwencyjnych w momencie zaistnienia problemu, tworzenia grup diagnostyczno-pomocowych w związku z występowaniem przemocy w indywidualnych przypadkach. W 2023 roku w porównaniu z 2022 rokiem zmalała liczba policyjnych interwencji dotyczących przemocy domowej. Osobami doznającymi przemocy domowej najczęściej padają kobiety, zaś osobami stosującymi przemoc domową zazwyczaj są mężczyźni. Osoby stosujące przemoc domową nierzadko są pod wpływem alkoholu, a podczas policyjnych interwencji często obecne są dzieci. We współczesnej literaturze wiktymologicznej uważa się, że dziecko, które jest świadkiem przemocy domowej staje się dzieckiem krzywdzonym. Prezentuje takie same objawy jak dziecko, wobec którego stosuje się przemoc. Dzieci, które obserwują przemoc i są również bezpośrednio krzywdzone przez jednego lub oboje rodziców, podlegają podwójnej wiktymizacji.
12. **Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego i pielęgnacyjnego w RokitnieE** – utworzenie (grudzień 2022) i funkcjonowanie wypożyczalni w roku oceny było realizowane w ramach projektu „Zwiększenie dostępności do usług społecznych w Gminie Lubartów” współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Osi priorytetowej XI Włączenie społeczne Działanie 11.2 Usługi społeczne i zdrowotne Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020,

W 2023r. z oferowanego sprzętu rehabilitacyjnego i pielęgnacyjnego skorzystało nieodpłatnie 32 uczestników projektu. Działalność wypożyczalni jest kontynuowana i stanowi wsparcie dla wszystkich mieszkańców Gminy Lubartów.

Podsumowując instytucjonalne zasoby pomocy i wsparcia nasuwają się wnioski wskazujące na braki w zakresie środowiskowych domów samopomocy, mieszkań chronionych, placówek wsparcia dziennego, co przekłada się na niewystarczającą ofertę skierowaną do osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi, oraz dzieci i młodzieży. Grupy te wymagają wsparcia w zakresie rozwijania działań profilaktycznych, poradnictwa specjalistycznego, aktywizacji i dziennych form pomocy.

Projekty, programy, konkursy :

1. Rządowy Program wspierania rodziny „Asystent rodziny w 2023r.” Celem Programu jest pomoc w realizacji zadań wykonywanych przez asystentów rodziny, w tym również zadań, o których mowa w art. 8 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1923}. W ramach Programu zostały dofinansowane koszty zatrudnienia asystenta rodziny – w wysokości nieprzekraczającej 80% (wynagrodzenie wraz z pochodnymi od wynagrodzeń}, poniesione za okres: listopad i grudzień 2023 r. W ramach działalności GOPS zatrudniony był 1 asystent, który udzielił wsparcia dla 11 rodzin, w tym 3 rodzinom zobowiązanym przez sąd do pracy z asystentem. Łączny koszt realizacji programu wyniósł ogółem – 38.442 zł; w tym dofinansowanie z Funduszu Pracy i w ramach dotacji celowej – 5.162 złotych, wkład własny gminy – 33.280 złotych.

2. Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023 – program wspierający gminy w dożywianiu mieszkańców, realizowany w formie posiłków albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych oraz zasiłków celowych na zakup żywności lub posiłku. Obejmuje wsparciem w szczególności:

- 1) dzieci do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej,
- 2) uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej,
- 3) osoby i rodziny znajdujące się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w szczególności samotne, w podeszłym wieku, chore lub niepełnosprawne.

Poza wsparciem najuboższych osób i rodzin celem programu jest poprawa standardu już funkcjonujących stołówek, ale także doposażenie nowych miejsc, zwiększenie kontroli nad jakością produktów, procesem przygotowywania posiłków, czy dofinansowanie posiłków dowożonych osobom dorosłym (np. niewychodzącym z domu ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), które same nie są w stanie ich przygotować.

Od stycznia 2023r. na mocy znowelizowanej uchwały w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019–2023 podwyższono kryterium dochodowe uprawniające do korzystania ze wsparcia - ze 150 proc. do 200 proc. kryterium, o którym mowa w art. 8 ustawy o pomocy społecznej. W tym zakresie w dniu 27 stycznia 2023r. Gmina Lubartów przyjęła uchwały Rady Gminy Nr XLIV/301/23 i Nr XLIV/302/23, zgodnie z którymi pomoc w ramach programu otrzymały osoby o niskich dochodach, których dochód

nie przekracza: 1552 zł – dla osoby samotnie gospodarującej (dotychczas było to 1164 zł) i 1200 zł – dla osoby w rodzinie (dotychczas 900 zł).

W roku 2023 w ramach programu skorzystało 319 osób, z czego 91 z posiłku, a 118 z zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności. Łączny koszt Programu wyniósł 288.977 zł; z czego środki własne gminy stanowiły 63.477zł; dotacja z budżetu państwa – 225.500 zł. Gmina w ramach Programu poniosła koszty dowozu posiłków do szkół na kwotę 5.000 zł. Od 2024r. Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania w tym obszarze w ramach **Wieloletniego Rządowego Programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024 – 2028 – edycja 2024**, który został przygotowany przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej i wprowadzony uchwałą nr 149 Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2023 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2024-2028 (M. P. z 2023 r. poz. 881). Rada Gminy Lubartów dostosowała regulacje przepisów na poziomie gminnym, wprowadzając w tym zakresie odpowiednie uchwały (LIII/373/23 i LIII/374/23 z 15 grudnia 2023r.).

- 3. Karta Dużej Rodziny** - rządowy program o zasięgu ogólnokrajowym dla rodzin wielodzietnych oraz rodziców, którzy mają lub w przeszłości mieli na utrzymaniu co najmniej troje dzieci. Karta umożliwia korzystanie ze zniżek w m.in. w sferze kulturalnej, transportowej, ulg podatkowych, oferowanych przez podmioty publiczne i niepubliczne przystępujące do programu. W 2023 r. Kartę Dużej Rodziny otrzymało 329 osób z 157 rodzin zamieszkujących na terenie gminy Lubartów. Koszt realizacji programu wyniósł – 3.087 złotych. Od 2014 r. czyli od początku wdrożenia programu Kartę Dużej Rodziny wydano 2.319 mieszkańcom gminy Lubartów.
- 4. Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020** Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym realizowanego w Podprogramie 2021 Plus, który dotyczył dystrybucji żywności w 2023r.

Współpraca GOPS z Fundacją Bank Żywności w Lublinie odbywała się w ramach Porozumienia partnerskiego z 2023 r. - umowa z dnia 17 maja 2023 r. o nawiązaniu współpracy z GOPS w charakterze organizacji partnerskiej lokalnej na realizację zadań z zakresu dystrybucji artykułów spożywczych dla osób najbardziej potrzebujących.

Na mocy porozumienia Ośrodek rozdysponował 4.477,80 kg pomocy żywnościowej dla 439 osób z 155 rodzin, wydano 439 paczek żywnościowych, prowadzono dokumentację w zakresie prawidłowości wydawania i rozliczenia ilościowego artykułów żywnościowych z „Banku Żywności”, w Lublinie. Zgodnie z wytycznymi prowadzono również działania towarzyszące mające na celu w szczególności:

- 1) Włączenie osób doświadczających deprivacji materialnej w funkcjonowanie społeczności lokalnych,
- 2) Pomoc towarzyszącą, niezbędną do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych osób korzystających z pomocy żywnościowej,
- 3) Wzmacnianie samodzielności i kompetencji w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego.

W ramach tych działań, które miały charakter warsztatów edukacji kulinarnej wzięło udział 90 uczestników.

*W 2024r. Ośrodek realizację Programu **Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 (FEPŻ)**, który jest kontynuacją Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014- 2020.*

*Należy zaznaczyć, że pomimo zwiększenia od 12 lutego 2024 r. kryterium dochodowego do 265% (pomoc przysługuje, jeśli dochód nie przekracza: **2.056,40 złotych** w przypadku osoby samotnie gospodarującej i **1.590 złotych** w przypadku osoby w rodzinie) *krąg osób uprawnionych z roku na rok maleje.**

5. Program „Opieka wytchnieniowa” edycja 2023– podstawą prawną programu jest art. 7 ust. 5 oraz art. 13 ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym.

Program jest kierowany do członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, a także nad osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Opieka wytchnieniowa ma za zadanie odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób niepełnosprawnych poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Dzięki temu wsparciu osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki dysponować będą czasem, który będą mogły przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw. Usługi opieki wytchnieniowej mogą służyć również okresowemu zabezpieczeniu potrzeb osoby niepełnosprawnej w sytuacji, gdy opiekunowie z różnych powodów nie będą mogli wykonywać swoich obowiązków. W odniesieniu do rozwiązań systemowych program zapewnia również wsparcie finansowe gmin w zakresie realizacji usług opieki wytchnieniowej.

W ramach programu przysługuje do 240 godzin opieki wytchnieniowej świadczonej w ramach pobytu dziennego, 14 dni świadczonej w ramach pobytu całodobowego oraz 20 godzin świadczonej poprzez możliwość skorzystania ze specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego lub terapeutycznego) oraz wsparcia w zakresie nauki pielęgnacji, rehabilitacji, dietetyki. Kwalifikacja do przyznania usługi odbywa się na podstawie karty zgłoszenia.

W 2023 r. Ośrodek w ramach programu udzielił wsparcia 18 osobom poprzez świadczenie usługi opieki wytchnieniowej w ramach pobytu dziennego w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej. Zrealizowano 3.696 godzin opieki, całkowity koszt wyniósł – 138.627 zł; średnia liczba godzin opieki przypadająca na uczestnika programu – 205 godzin. Program był w całości finansowany z Funduszu Solidarnościowego, za realizację usługi opieki wytchnieniowej nie była naliczana odpłatność. W porównaniu do roku 2022 nastąpił wzrost wzrost o 13 osób, 4.698 świadczeń i 44.929 złotych tj. 48%.

6. „Senior +” – Klub Senior + w Szczekarkowie działa w strukturze Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na mocy Uchwały Nr XXI/176/21 Rady Gminy Lubartów z dnia 23 marca 2021 roku, w związku z dotacją na funkcjonowanie Klubu w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2021-2025.

W 2023 roku działalność Klubu była kontynuowana i rozszerzona w ramach projektu „Zwiększenie dostępności do usług społecznych w gminie Lubartów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020”.

7. W 2023 roku Gmina Lubartów kontynuowała realizację projektu z 2022 roku pn. „Zwiększenie dostępności do usług społecznych w Gminie Lubartów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020”. Celem projektu był m. in. rozwój dostępu do wysokiej jakości usług

opiekuńczych poza miejscem zamieszkania w trzech filiach klubu seniora, wsparcie opiekunów faktycznych osób niesamodzielnych świadczących usługi w miejscu zamieszkania (m.in. przez system Tele-opieki i Tele-monitoringu). W ramach projektu:

- 1) Utworzono 3 Kluby Seniora (Nowodwór, Baranówka, Szczekarków),
- 2) zwiększono liczbę miejsc w Klubie „Senior +” w Szczekarkowie,
- 3) Zakupiono niezbędne wyposażenie,
- 4) Zagwarantowano szeroką ofertę zajęć, spotkań i wyjazdów integracyjno-kulturalnych,
- 5) Utworzono wypożyczalnię sprzętu rehabilitacyjnego i pielęgnacyjnego w Rokitnie.

Projekt obejmował 144 osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym:

- 1) 100 osób objętych opieką w klubie seniora,
- 2) 10 osób potrzebujących wsparcia w postaci usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania,
- 3) 30 opiekunów faktycznych.

W 2023 roku na realizację projektu z budżetu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wydatkowano – 1.331.288 złotych. Całkowita wartość projektu – 2.047.368,46 złotych, wartość dofinansowania – 1.740.263,19 złotych.

8. Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2023 - podstawą prawną Programu jest art. 7 ust. 5 oraz art. 13 ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 1787, z późn. zm.).

Adresatami programu są:

- 1) Dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji;
- 2) Osoba niepełnosprawna posiadająca orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu znacznym lub stopniu umiarkowanym, albo orzeczenie równoważne do wyżej wymienionego zgodnie z art. 5 i art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 poz. 44).

Celem Programu jest przede wszystkim:

- 1) poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych, w szczególności poprzez umożliwienie im jak najbardziej niezależnego życia,
- 2) wsparcie osób niepełnosprawnych oraz zapewnienie pomocy adekwatnej do potrzeb,

- 3) uczestnictwo osób niepełnosprawnych w wydarzeniach społecznych, kulturalnych, rozrywkowych lub sportowych itp.,
- 4) dofinansowanie jednostek samorządu terytorialnego w ramach realizowanych zadań mających na celu wsparcie społeczne osób niepełnosprawnych,
- 5) zwiększenie wsparcia asystenckiego dla niepełnosprawnych uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, także w innych wymiarach życia i funkcjonowania społecznego.

W ostatnich latach obserwuje się wzrost zainteresowania realizacją usług asystencji osobistej. W roku 2023 wsparciem w postaci 10.156 godzin usług objęto 30 osób, średnia liczba godzin przypadająca na uczestnika – 338 godzin, koszt realizacji wyniósł - 412.271 zł. i był w 100% finansowany z Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. W porównaniu do roku 2022 nastąpił wzrost o 13 osób, 4.698 świadczeń i 208.494 złotych tj. 102%.

9. „Korpus Wsparcia Seniorów na rok 2023” - celem programu jest wsparcie finansowe gmin w zakresie zapewnienia usługi wsparcia na rzecz seniorów w wieku 65 lat i więcej przez świadczenie usług wynikających z rozeznaczonych potrzeb na terenie gminy, oraz realizacja usług opiekuńczych poprzez dostęp do tzw. „opieki na odległość” mającej na celu poprawę bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych.

Realizacja odbywała się w oparciu o przyjętą uchwałą Nr XLIV/303/23 Rady Gminy Lubartów program osłonowy na rok 2023. Stanowił on kontynuację z roku 2022, w którym zakupiono 12 tele-opasek, a w roku oceny sfinansowano usługę abonamentową. Łącznie ze wsparcia skorzystało 16 osób, do dyspozytora przy użyciu opaski wykonano 57 zgłoszeń, z których 49 zakończyło się udzieleniem wsparcia przez telefon, natomiast w 3 przypadkach konieczna była interwencja służb ratunkowych. Całkowity koszt realizacji Modułu II programu „Korpus Wsparcia Seniorów”, do którego przystąpiła Gmina Lubartów wyniósł 5.760 złotych, w tym 47% udziału (2.700 złotych) stanowiła dotacja z budżetu państwa.

W bieżącym roku GOPS przystąpił do kolejnej edycji Programu, który będzie realizowany w terminie od dnia 1 stycznia 2024 r. do dnia 31 grudnia 2024 r. Jest on skierowany do seniorów w wieku 60 lat i więcej, mających problemy z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzącym samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkającym z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia.

Projekty realizowane przez **Samorządowy Zespół Administracyjny Szkół w Lubartowie:**

10. „Szkoła lepszych szans” - projekt uzyskał dofinansowanie ze środków UE, realizowany w terminie: 08.01.2024 – 30.06.2026r. w ramach Działania 10.3 Kształcenie ogólne Priorytetu X Lepsza edukacja programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027.

Celem projektu jest lepsza jakość oferty edukacyjnej oraz poprawiony dostęp do edukacji włączającej w 6 szkołach podstawowych w Gminie Lubartów, dzięki wdrożeniu programów rozwojowych szkół, ukierunkowanych na wsparcie edukacyjne i psychopedagogiczne 230 uczennic i 218 uczniów oraz doskonaleniu zawodowemu 83 nauczycielek i 12 nauczycieli. Wartość projektu – 1.800.000 złotych.

11. „Szkolna Akademia Języka Angielskiego” - cel główny projektu: Lepsza jakość i skuteczność kształcenia w zakresie języka angielskiego w 3 szkołach podstawowych w Gminie Lubartów, dzięki wdrożeniu zajęć dodatkowych w szkołach i zajęć pozaszkolnych dla 94 uczennic i 83 uczniów do 2026 roku.

Przedmiotem projektu będzie organizacja i wdrożenie w 3 szkołach podstawowych w Gminie Lubartów zajęć obejmujących skuteczne kształcenie w zakresie j. angielskiego w zakresie:

a) organizacji i realizacji w 3 szkołach podstawowych dodatkowej oferty edukacyjnej, przyczyniającej się do rozwoju kompetencji w zakresie posługiwania się językiem obcym w formach szkolnych (zajęcia pozalekcyjne);

b) organizacji i realizacji w 3 szkołach podstawowych dodatkowej oferty edukacyjnej, przyczyniającej się do rozwoju kompetencji w zakresie posługiwania się językiem obcym w formach pozaszkolnych (obozy językowe). Wartość projektu – 423.625,25 złotych).

12. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, w którym zawarte zostały zadania dotyczące przeciwdziałania przemocy domowej. We współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizowane są w szczególności zadania dotyczące:

- 1) motywowania i kierowania na leczenie osób z problemem uzależnienia,
- 2) udzielania pomocy i wsparcia po zakończonym leczeniu
- 3) przepływu informacji,
- 4) realizacji projektów socjalnych,
- 5) szkoleń pracowników,
- 6) stałego kontaktu z policją, kuratorami sądowymi,
- 7) inicjowania i wspierania działań podnoszących świadomość społeczną,
- 8) wykorzystania procedury „Niebieskiej Karty”

13. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej

Celem Programu jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej, zwiększenie skuteczności działań wobec stosujących przemoc oraz zwiększenie pomocy i ochrony osób doznających przemocy domowej.

Program współpracy Gminy Lubartów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego – w ramach programu podejmowane są działania z zakresu pomocy społecznej, wspierania rodziny oraz rozwiązywania problemów uzależnień.

V. Część programowa

Zmieniające się demograficzne cechy współczesnych rodzin są nierozdzielnie związane z przemianami wartości małżeńskich i rodzinnych, co w konsekwencji powoduje niekorzystne skutki społeczne. Coraz częściej można zaobserwować koncentrację na własnych interesach, brak poczucia odpowiedzialności rodzinnej i małżeńskiej, rozluźnienie więzi rodzinnych, nowe wzory życia rodzinno-małżeńskiego. Powyższe cechy wpływają m. in. na wzrost liczby rodzin niepełnych, spadek liczby rodzin z dziećmi, wzrost liczby rozwodów, a więc to, co jest niekorzystne z punktu widzenia dobra dziecka. Powyższe trendy są widoczne także na poziomie gminy Lubartów. W rodzinach z dziećmi poza ubóstwem i bezrobociem najczęściej dominowały: konflikty i kryzysy małżeńskie, problemy związane nadużywaniem alkoholu, z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, czy zagrożeniem przemocą domową. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminy obowiązek tworzenia warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodziny, dlatego koniecznym jest: eliminowanie przyczyn dezintegracji i wzmacnianie działań profilaktycznych na rzecz osób i rodzin, w tym zapewnienia warunków do rozwoju dzieci i młodzieży poprzez realizację Gminnego programu wspierania rodziny, zatrudnianie asystenta rodziny w celu umożliwienia powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej, oraz zapobiegania skutkom wynikającym z patologicznych zjawisk w rodzinie, zabezpieczenie środków na podnoszenie kwalifikacji zawodowych, utrzymanie działalności świetlic, dofinansowanie do poradnictwa psychologicznego i rodzinnego, zabezpieczenie środków w budżecie gminy na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej, rozwój działalności placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży, w tym rozbudowa infrastruktury o placówki prowadzone w formie pracy podwórkowej, których funkcjonowanie może wpłynąć na większą liczbę odbiorców działań profilaktycznych.

1. Cele programu, zadania oraz wskaźniki realizacji

Cel główny:

Poprawa funkcjonowania i jakości życia rodzin z dziećmi w gminie Lubartów

Cele szczegółowe:

- 1) Promocja rodziny, profilaktyka i edukacja w zakresie wzmacniania rodziny i wypełniania przez nią roli opiekuńczo- wychowawczej**
- 2) Rozwój usług i form wsparcia zapewniający rodzinom z dysfunkcjami pomoc w ich przezwyciężaniu oraz ograniczanie negatywnych skutków sytuacji kryzysowych w rodzinach**
- 3) Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.**

Zadania Programu

Cel szczegółowy : Promocja rodziny, profilaktyka i edukacja w zakresie wzmacniania rodziny i wypełniania przez nią funkcji opiekuńczo- wychowawczej

- 1) wdrażanie programów podnoszących kompetencje opiekuńczo-wychowawcze rodziców,
- 2) wspieranie rodziców w wychowaniu i edukacji,
- 3) wspieranie rodziców w zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży,
- 4) promowanie dostosowanych do współczesności reguł życia społecznego w rodzinie, podziału ról i obowiązków wynikających ze zmieniających się warunków i stylu życia,
- 5) promocja i wspieranie rodzin wielodzietnych,
- 6) upowszechnianie zdrowego stylu życia rodziny,
- 7) aktywizacja rodzin i integracja ze środowiskiem lokalnym, integracja międzypokoleniowa,
- 8) inspirowanie i wspieranie inicjatyw lokalnych na rzecz rodziny,
- 9) przekazywanie informacji o dostępnych formach pomocy rodzinie,
- 10) organizowanie spotkań, konferencji , lokalnych kampanii na rzecz rodziny.

Cel szczegółowy : Rozwój usług i form wsparcia zapewniający rodzinom z dysfunkcjami pomoc w ich przezwyciężaniu oraz ograniczanie negatywnych skutków sytuacji kryzysowych w rodzinach

- 1) zabezpieczenie pomocy specjalistycznej w różnych obszarach problemowych (przemoc, uzależnienia, choroba, niepełnosprawność),
- 2) zapewnienie pomocy w formie pracy z asystentem rodziny oraz monitorowanie sposobu funkcjonowania rodzin, w których asystent prace zakończył.
- 3) monitorowanie sytuacji dzieci i rodzin po zakończeniu pracy asystenta,
- 4) udział w pracach zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka,
- 5) zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego poprzez objęcie pomocą finansową, rzeczową i pracą socjalną,
- 6) zabezpieczenie środków finansowych na pobyt dzieci w pieczy zastępczej,
- 7) zwiększenie dostępności do konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, socjalnego, psychologicznego, prawnego...),
- 8) udzielanie pomocy rodzinom z problemem niepełnosprawności,
- 9) analiza sytuacji rodzin w kryzysie i przyczyn tego kryzysu,
- 10) organizowanie usług opiekuńczych,
- 11) organizowanie grup wsparcia i/lub grup samopomocowych,
- 12) współpraca z kuratorami sądowymi w zakresie monitorowania i wspierania rodzin,

- 13) Udział w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych,
- 14) wspieranie działań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 15) wdrażanie i rozwijanie innowacyjnych form pomocy,
- 16) rozwój i wspieranie działalności placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży,
- 17) zapewnienie miejsc w przedszkolach,
- 18) wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży w tym również w ramach dostępnych programów i projektów,
- 19) konsultacje pedagogiczne i psychologiczne dla rodziców i dzieci w placówkach oświatowych,
- 20) wzmacnianie środowiskowych funkcji szkół by stały się ośrodkami skupienia i aktywizacji rodzin na terenach wiejskich,

Cel szczegółowy : Usprawnienie systemu współpracy pomiędzy organizacjami, instytucjami i osobami działającymi w kierunku wspierania rodziny

- 1) organizowanie spotkań, konferencji, seminariów dla przedstawicieli lokalnych podmiotów działających na rzecz rodzin,
- 2) integracja działań osób i instytucji,
- 3) wzmocnienie współpracy pomiędzy pracownikami socjalnymi, asystentami rodziny, kuratorami i innymi specjalistami z zakresu pracy z dzieckiem i rodziną,
- 4) tworzenie bazy informacji o ofercie specjalistycznego wsparcia,
- 5) podnoszenie kompetencji osób zawodowo związanych z pomocą rodzinie.
- 6) usprawnianie przepływu informacji,
- 7) propagowanie idei programu.

Wskaźniki realizacji Programu

- 1) liczba rodzin wymagających wsparcia,
- 2) liczba realizowanych programów i projektów profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci/rodziców/rodzin,
- 3) liczba szkoleń, kampanii, konferencji i liczba uczestników,
- 4) liczba rodzin otrzymujących wsparcie w postaci asystenta rodziny,
- 5) liczba dzieci uczestniczących w zajęciach świetlicowych,
- 6) liczba dzieci korzystających ze wsparcia psychologiczno-pedagogicznego,
- 7) liczba rodziców uczestniczących w różnego rodzaju formach wsparcia,
- 8) liczba grup wsparcia i grup samopomocowych
- 9) liczba inicjatyw lokalnych na rzecz wzmacniania więzi rodzinnych,
- 10) liczba dzieci korzystających z programu „Posiłek w szkole i w domu”
- 11) liczba rodzin z dziećmi zakwalifikowanych do usługi Opieki Wytchnieniowej,
- 12) Liczba dzieci zakwalifikowanych do programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”

- 13) Liczba rodzin otrzymujących pomoc żywnościową,
- 14) liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- 15) wysokość wydatków na pokrycie kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej,
- 16) rodzaj i liczba usług opiekuńczych w rodzinach z dziećmi,
- 17) liczba dzieci, które powróciły do rodziny,
- 18) liczba uczniów uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych,
- 19) liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia w działaniach realizowanych przez organizacje pozarządowe,
- 20) liczba rodzin objętych procedurą „Niebieska Karta”,
- 21) liczba rodzin objętych dozorem kuratora,

2. Adresaci Programu

Program Wspierania Rodziny adresowany jest do wszystkich rodzin zamieszkujących na terenie Gminy Lubartów ze szczególnym zwróceniem uwagi na rodziny z dziećmi przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, dotknięte przemocą domową, rodziny w trudnej sytuacji materialno-bytowej. Program kierowany jest także do rodzin, w których została ograniczona lub odebrana rodzicom władza rodzicielska poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

3. Realizatorzy Programu

Zadania zapisane w Programie będzie inicjował, realizował i koordynował Ośrodek Pomocy Społecznej przy współudziale wszystkich podmiotów realizujących zadania na rzecz dziecka i rodziny w powiecie lubartowskim i w Gminie Lubartów, a w szczególności:

- 1) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- 2) szkoły/placówki oświatowe,
- 3) Komenda Powiatowa Policji,
- 4) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- 5) Poradnia Leczenia Uzależnień,
- 6) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 7) Zespół Interdyscyplinarny,
- 8) Sąd Rejonowy,
- 9) Gminna Biblioteka Publiczna,
- 10) organizacje pozarządowe,
- 11) inne osoby i instytucje zaangażowane w prace na rzecz rodziny.

4. Czas realizacji i finansowanie Programu

- 1) Realizacja Programu wspierania rodziny została zaplanowana na lata 2024-2026 Program jest dokumentem otwartym, może podlegać okresowej weryfikacji, modyfikacji i uzupełnieniu.
- 2) Źródłem finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024 – 2026 będą w szczególności środki własne budżetu gminy Lubartów, środki uzyskane w

ramach dotacji z budżetu państwa, inne środki zewnętrzne np. środki unijne oraz środki finansowe podmiotów realizujących zadania na rzecz rodziny zapisane w programie.

5. Zakładane efekty realizacji programu.

Dzięki interdyscyplinarnym działaniom ukierunkowanym zapisami programu poprawie ulegną możliwości uzyskania wsparcia rodziny w wypełnianiu jej funkcji a w szczególności funkcji opiekuńczo –wychowawczej.

Zakładane efekty:

- 1) kształtowanie prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny i pozytywnego obrazu rodziny,
- 2) poprawa systemu rozwiązywania problemów rodziny poprzez tworzenie nowych oraz doskonalenie dotychczasowych form wsparcia i pomocy ,
- 3) ograniczenie wykluczenia społecznego rodzin i ich członków,
- 4) poprawa dostępu do informacji o różnorodnych formach wsparcia rodziny,
- 5) zwiększenie aktywności i zintegrowanie działań podmiotów oraz środowiska lokalnego na rzecz wspierania rodziny.

Biorąc pod uwagę że rodzina jest głównym środowiskiem funkcjonowania swoich członków, a przede wszystkim rozwoju dziecka i stanowi naturalne środowisko wychowawcze, w którym dziecko uczy się żyć i postępować w określony sposób, należy w sytuacjach kryzysowych, gdy rodzina nie jest w stanie poradzić sobie z problemami udzielić jej pomocy poprzez stworzenie sprawnie funkcjonującego systemu poradnictwa specjalistycznego oraz terapii rodzinnej, a więc szeroko rozumianego systemu wsparcia.

6. Monitoring i ewaluacja Programu

Informacje o stanie realizacji Programu będą na bieżąco gromadzone i analizowane, a w razie potrzeby będą podejmowane działania korygujące. Informacje będą pozyskiwane w trakcie rozmów, obserwacji i pisemnych notatek zbieranych od wszystkich osób i instytucji realizujących zapisy Programu a także samych rodzin. Szczegółowe dane o realizacji Programu wraz ze wskazaniem potrzeb będą przedstawiane Radzie Gminy w postaci informacji będącej częścią sprawozdania z działalności GOPS za dany rok.